

Η Διαθεματικότητα στη Διδασκαλία της Πληροφορικής στο Γυμνάσιο. Μια Διδακτική Πρόταση

Ε. Λιακοπούλου¹

¹Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Αρκαδίας, Msc
teliak@sch.gr

Περίληψη

Η διδασκαλία της Πληροφορικής στοχεύει στην απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων μεθοδολογικού χαρακτήρα. Προσφέρεται για την ανάπτυξη ευρύτερων δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, διαθεματικής προσέγγισης, κοινωνικής συμπεριφοράς, διάθεσης για δημιουργία. Η παρούσα διδακτική πρόταση συμβάλλει στη δημιουργία κινήτρων για μάθηση, στη διέγερση του ενδιαφέροντος, στη συμμετοχή των μαθητών/τριών, στην αξιοποίηση των προσωπικών τους βιωμάτων, στην καλλιέργεια μεθοδολογικών και διαθεματικών δεξιοτήτων, στη σύνδεση του σχολείου με τη ζωή.

Λέξεις κλειδιά: *Διδασκαλία Πληροφορικής Γυμνασίου, διαθεματικότητα, διδακτική πρόταση*

1. Εισαγωγή

Η διαθεματικότητα αποτελεί βασική μεθοδολογική προσέγγιση στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) Δημοτικού-Γυμνασίου (Αλαχιώτης, 2002, Καφετζόπουλος κ.ά., 2002, Ματσαγγούρας, 2002, ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, 2003). Το μάθημα της Πληροφορικής δίνει την ευκαιρία για ανάπτυξη δεξιοτήτων αναζήτησης/επεξεργασίας/αξιοποίησης της πληροφορίας, συνεργατική μάθηση, για πραγματοποίηση αυθεντικών και διερευνητικών δραστηριοτήτων, για άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία κ.ά. (Ράπτης, Ράπη, 2001). Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση μίας διδακτικής πρότασης που προσπαθεί να συνδυάσει τα παραπάνω χαρακτηριστικά. Επιχειρεί επίσης να προσδώσει στοιχεία διαθεματικής προσέγγισης σε ένα θέμα φαινομενικά μη διαθεματικό. Κι αυτό γιατί πιστεύουμε πως η διαθεματικότητα μπορεί και χρειάζεται να διαπνέει κάθε κεφάλαιο και κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα σαν ένα οργανικό και λειτουργικό χαρακτηριστικό της εκπαιδευτικής πρακτικής.

2. Διδακτική πρόταση

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση αποτέλεσε αντικείμενο διδασκαλίας το Μάρτιο 2008 για το μάθημα της Πληροφορικής Α΄ Γυμνασίου, και ειδικότερα στην ενότητα του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (ΑΠΣ) «Άντληση πληροφοριών από τον

Παγκόσμιο Ιστό, αξιολόγηση και αξιοποίησή τους» (ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, 2003). Για το συγκεκριμένο διδακτικό αντικείμενο, οι συγγραφείς του σχολικού εγχειριδίου για τον εκπαιδευτικό προτείνουν διάρκεια 2 διδακτικών ωρών (Αράπογλου κ.ά., 2006α, 2006β). Η διδακτική μας πρόταση αναφέρεται στη δεύτερη διδακτική ώρα και αφορά πρακτική άσκηση των μαθητών/τριών για τη συγκεκριμένη ενότητα.

Οι διδακτικοί μας στόχοι ήταν να είναι σε θέση οι μαθητές/τριες στο τέλος της διδακτικής ώρας να:

- Χρησιμοποιούν και να πλοηγούνται με άνεση στο περιβάλλον παρουσίασης πληροφοριών (web browser).
- Επισκέπτονται δικτυακούς τόπους, να συλλέγουν πληροφορίες για συγκεκριμένο θέμα, να αξιολογούν και να αξιοποιούν τις πληροφορίες.
- Επικεντρώνονται στην αναζήτηση πληροφοριών για το θέμα που ψάχνουν και να μην αποπροσανατολίζονται.
- Προσεγγίζουν κριτικά τις πληροφορίες του Διαδικτύου, να αναλύουν, να συγκρίνουν, να συνθέτουν πληροφορίες, να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές.

Ευρύτεροι στόχοι ήταν να ασκηθούν οι μαθητές/τριες στο να συνεργάζονται, να οργανώνουν την επίλυση συγκεκριμένου προβλήματος, να αναλαμβάνουν ευθύνες, να προγραμματίζουν, να θέτουν ερωτήματα και να αναζητούν απαντήσεις χρησιμοποιώντας διάφορες πηγές πληροφόρησης.

Την ίδια χρονική περίοδο, έφτασε στα σχολεία η 20521/Γ1/15-02-2008 εγκύκλιος του ΥΠΕΠΘ για την προσθήκη προσωνομίας στα σχολεία. Η προσωνομία θα έπρεπε να αναφέρεται σε όνομα ευεργέτη, σημαντικής προσωπικότητας κλπ. και να συνδυαστεί με πλήθος σχετικών παιδαγωγικών και διδακτικών δραστηριοτήτων. Για το θέμα αυτό, ο σύλλογος διδασκόντων του σχολείου πρότεινε το όνομα του Ευάγγελου Παπανούτσου.

Σχεδιάσαμε τη διδασκαλία, ξεκινώντας από την παραδοχή ότι αποτελεσματική διδασκαλία είναι η ευχάριστη διδασκαλία, εκείνη που ενεργοποιεί τους μαθητές, έχει ενδιαφέρον, νόημα, αξιοποιεί τα προσωπικά τους βιώματα και συνδέεται με τη ζωή και την αντιμετώπιση αυθεντικών προβλημάτων (Τσατσαρώνη, Κούρου, 2007). Αποφασίσαμε να υλοποιήσουμε την πρακτική άσκηση με αναζήτηση πληροφοριών στο Διαδίκτυο για τη βιογραφία και το έργο του Ευάγγελου Παπανούτσου. Θα συνεισφέραμε έτσι στην καλλιέργεια πολιτισμικών γνώσεων αλλά και στην αξιοποίηση στη διδασκαλία επίκαιρων γεγονότων από τη σχολική ζωή. Για να αυξήσουμε το ενδιαφέρον και τα κίνητρα των μαθητών/τριών, επιλέξαμε να συγκριθεί η προσωπικότητα του Παπανούτσου με μία άλλη προσωπικότητα: μια διάσημη νεαρή τραγουδίστρια που αποτελούσε πρότυπο μεγάλης μερίδας των μαθητών/τριών. Η τραγουδίστρια ήταν πολύ δημοφιλής και επρόκειτο σύντομα να εκπροσωπήσει τη χώρα μας σε ευρωπαϊκό διαγωνισμό τραγουδιού.

Ξεκινώντας τη διδακτική ώρα, ενημερώσαμε τους/τις μαθητές/τριες ότι στην επωνυμία του σχολείου μας θα προστεθεί προσωνυμία με το όνομα μιας γνωστής προσωπικότητας. Αναφέραμε την υπόθεση ότι έχουν κατατεθεί 2 προτάσεις, το όνομα της τραγουδίστριας (που έγινε δεκτό με επιφωνήματα θαυμασμού) και το όνομα του Ευάγγελου Παπανούτσου. Στο σημείο αυτό διαπιστώθηκε ότι κανένας/καμία μαθητής/τρια δεν γνώριζε ποιος ήταν ο Ευάγγελος Παπανούτσος. Ζητήθηκε από τα παιδιά να συνεργαστούν και να δουλέψουν ομαδικά στα πλαίσια της μίας διδακτικής ώρας, να επισκεφθούν δικτυακούς τόπους για να διαβάσουν τα βιογραφικά σημειώματα των 2 προσωπικοτήτων, να εντοπίσουν και να καταγράψουν τις ομοιότητες και τις διαφορές των προσωπικοτήτων αυτών.

Πριν την πλοήγηση στους κατάλληλους δικτυακούς τόπους, και μέσα από διάλογο, οι μαθητές/τριες ανέφεραν τομείς στους οποίους θα έπρεπε να συγκριθούν οι δύο προσωπικότητες για να εντοπιστούν οι ομοιότητες και οι διαφορές. Στη συνέχεια, χωρίστηκαν σε 3 ομάδες για τον εντοπισμό των βιογραφικών και την καταγραφή ομοιοτήτων και διαφορών. Στο τέλος της δραστηριότητας, οι ομάδες ανακοίνωσαν τις ομοιότητες και διαφορές που είχαν βρει. Ακολούθησε συζήτηση και προβληματισμός για τους διαφορετικούς τομείς όπου διέπρεψαν οι δύο προσωπικότητες, για την ευκολία/δυσκολία με την οποία έγιναν διάσημοι, για το ρόλο των ΜΜΕ και της τεχνολογίας σε αυτό. Στο τέλος της διδακτικής ώρας ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/τριες να ψηφίσουν ποια από τις δύο προσωπικότητες θα πρότειναν για την ονομασία του σχολείου. Ομόφωνα επιλέγει ο Ε. Παπανούτσος.

Για την αξιολόγηση, υιοθετήσαμε τεχνικές της ποιοτικής έρευνας και της έρευνας-δράσης (Cohen & Manion, 1994). Εκ των προτέρων είχαμε καταγράψει τους βασικούς άξονες παρατήρησης: συμμετοχή, ενδιαφέρον/κίνητρα, ενεργοποίηση. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης των δραστηριοτήτων, παρατηρούσαμε τις ενέργειες και τη συμμετοχή των μαθητών/τριών, σύμφωνα με τις προτάσεις του σχολικού εγχειριδίου για τον εκπαιδευτικό (Αράπογλου κ.ά., 2006β). Αμέσως μετά τη λήξη της διδακτικής ώρας, καταγράψαμε σε ημερολόγιο τις παρατηρήσεις μας. Τα αποτελέσματα ήταν εντυπωσιακά:

- Συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών.
- Συνεχής προσέλκυση του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών.
- Ενεργοποίηση όλων των μαθητών/τριών, ακόμα και εκείνων που εμφανίζουν χαμηλή συμμετοχή και σχολική αποτυχία.
- Δημιουργία ομαδοσυνεργατικού κλίματος.
- Καλλιέργεια κριτικής σκέψης και εντοπισμός πολλών ομοιοτήτων/διαφορών.
- Καλλιέργεια δεξιοτήτων αναζήτησης/αξιολόγησης/αξιοποίησης πληροφορίας

Η ομόφωνη επιλογή του Ευάγγελου Παπανούτσου από τους/τις μαθητές/τριες ήταν μη αναμενόμενη. Αποτελεί για εμάς απόδειξη της επιτυχίας της δραστηριότητας. Η σύγκριση προσωπικοτήτων από εντελώς διαφορετικούς χώρους αλλά και η προσέγγιση του ρόλου των ΤΠΕ και των ΜΜΕ για την ανάδειξη ατόμων σε

διαφορετικούς χώρους και χρονικές περιόδους έδωσε στη δραστηριότητα διαθεματικά χαρακτηριστικά.

3. Συμπεράσματα

Τα νέα ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ προτείνουν τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, τη χρήση νέων μεθόδων διδασκαλίας, την υλοποίηση διαθεματικών σχεδίων εργασίας, την ενεργοποίηση του/της μαθητή/τριας, την ανάπτυξη ικανοτήτων μεθοδολογικού χαρακτήρα, την ανακάλυψη της γνώσης, την κινητοποίηση του ενδιαφέροντος, την αξιοποίηση των προσωπικών βιωμάτων, την επίλυση αυθεντικών προβλημάτων, τη σύνδεση του σχολείου με τη ζωή κ.ά. Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάσαμε μια διδακτική πρόταση για την ενότητα «Άντληση πληροφοριών από τον Παγκόσμιο Ιστό, αξιολόγηση και αξιοποίησή τους» της Α΄ Γυμνασίου. Η προσεκτική επιλογή του θέματος εργασίας κινητοποίησε τους/τις μαθητές/τριες, κέντρισε το ενδιαφέρον του συνόλου της τάξης και καλλιέργησε πλήθος δεξιοτήτων, προετοιμάζοντας τους/τις μαθητές/τριες να μάθουν πώς να μαθαίνουν.

Βιβλιογραφία

- Αλαχιώτης, Σ. (2002). Για ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα. Η Διαθεματικότητα και η Ευέλικτη Ζώνη αλλάζουν την παιδεία και αναβαθμίζουν την ποιότητα της Εκπαίδευσης. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τ.7, σελ.7-18
- Αράπογλου, Α., Μαβόγλου, Χ., Οικονομάκος, Η., Φύτρος, Κ. (2006α). *Πληροφορική Α΄ Β΄ Γ΄ Γυμνασίου*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Αράπογλου, Α., Μαβόγλου, Χ., Οικονομάκος, Η., Φύτρος, Κ. (2006β). *Πληροφορική Α΄ Β΄ Γ΄ Γυμνασίου. Βιβλίο εκπαιδευτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Cohen, L., Manion, L.(1994) *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα:Μεταίχμιο
- Καφετζόπουλος, Κ., Φωτιάδου, Τ., Χρυσόχοος, Ι. (2002). Φυσικές Επιστήμες, Επαγγελματικός Προσανατολισμός, Ξένες Γλώσσες: Διαθεματική προσέγγιση και πρακτικές εφαρμογές. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τ.6, σελ. 190-204
- Ματσαγγούρας, Η. (2002). Διεπιστημονικότητα, διαθεματικότητα και ενιαιοποίηση στα νέα Προγράμματα Σπουδών: Τρόποι οργάνωσης της σχολικής γνώσης. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τ.7, σελ.19-36
- Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (2001). Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της Πληροφορίας, Τόμος Α΄. Αθήνα: εκδ. Α. Ράπτη.
- Τσατσαρώνη, Α., Κούρου, Μ. (2007). Παραγωγική Μάθηση και Παιδαγωγικές Πρακτικές: Δημιουργικές και κριτικές ικανότητες των μαθητών. Στο Κουλαϊδής, Β. (επιμέλεια), *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης*. (σελ.77-94) Αθήνα: ΟΕΠΕΚ
- ΥΠΕΠΘ/ΠΙ (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών & Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση*. Αθήνα.